

แนวทางการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตและการเข้าปฏิบัติปรีวาสิกกรรม
ของวัดพุทธออเรกอนในสหรัฐอเมริกา
Guidelines for the Development of Buddhist Dhammaduta Bhikkhus and the
Parivāsakamma Retreat at Oregon Buddhist Temple
in the United States of America

พระครูวัชรธรรมวิเทศ (สิงห์ทอง)^{1*} สิริวัฒน์ ศรีเครือดง² และ กมลาศ ภวชนาธิพงศ์³
Phrakru Vajiradhammavides (Singthong)^{1*} Siriwat Srikrueadong² and Kamalas Phoowachanathipong³

¹ Wat Buddha Oregon 8360 David Lane SE., Turner, OR 97392

^{2,3} คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Faculty of Humanities Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*Email: Ssingthong@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของพระธรรมทูตและการเข้าปฏิบัติปรีวาสิกกรรมวัดพุทธออเรกอนในสหรัฐอเมริกา วิจัยเชิงพรรณนาวิธี เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การเสวนากลุ่มย่อย กลุ่มตัวอย่าง ได้ พระธรรมทูตจำนวน 210 รูป และ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test , F-test และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพศักยภาพการปฏิบัติงานพระธรรมทูตภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยระดับคะแนนด้านจิตตภาวนาอยู่ในระดับมากที่สุดและความพึงพอใจต่อโครงการปฏิบัติปรีวาสิกกรรมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตด้วยการจัดปฏิบัติปรีวาสิกกรรมของวัดพุทธออเรกอน พบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดปฏิบัติปรีวาสิกกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูต ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติของหลักสูตรปรีวาสิกกรรม 2) ด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและเนื้อหาเสริมความรู้ 3) ด้านกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าอยู่ปรีวาสิกกรรม 4) ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดปรีวาสิกกรรม 5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการจัดปรีวาสิกกรรม 6) ด้านระบบบริหารจัดการหลักสูตรปรีวาสิกกรรม

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ, ศักยภาพการปฏิบัติงาน, พระธรรมทูต

Abstract

Keywords:

1. บทนำ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ผลิตพระธรรมทูตสายต่างประเทศเพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ โดยได้จัดให้มีการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ เมื่อพระสงฆ์ไทยไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่างแดนมากขึ้น จึงเริ่มมีการฝึกอบรมเป็นรูปธรรมอย่างจริงจังอีกครั้งหนึ่ง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 จนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกันในการดำเนินงานคือ 1) เพื่อฝึกอบรมพระธรรมทูตให้มีความรู้ความสามารถ จริยวัตรอันงดงาม และความมั่นใจในการปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศยิ่งขึ้น 2) เพื่อเตรียมพระธรรมทูต ผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมส่งไปต่างประเทศ 3) เพื่อสนองงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของคณะสงฆ์ไทย

จากทบทวนวรรณงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูต และความสำคัญของการอยู่ปรีวาสนกรรมของพระสงฆ์ เช่น พระมหาสุริยา วรเมธีและคณะ (2551) ได้ศึกษาแนวคิดและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา พบว่า พระธรรมทูตยังไม่เข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของประเทศที่ตนไปเผยแผ่ดีพอ ทำให้การสื่อสารกับคนในประเทศนั้นได้ไม่ดีเท่าที่ควร ด้านองค์กรสงฆ์ที่มีส่วนในการดูแลพระธรรมทูตยังก็ยังไม่เข้มแข็งพอ จึงให้การสนับสนุนและดูแลได้ไม่ทั่วถึง พระสมบุรณ์ ธนีสโร (พวงศรี) (2561) ผลการศึกษา พบว่า ภิกษุต้องสร้างความบริสุทธิ์แห่งจิตของตนเองก่อน ด้วยการอยู่ปรีวาสนกรรม เพราะปรีวาสนกรรมทำให้ภิกษุนั้นลดมานะ ทิฎฐิ ทำให้จิตผ่องใส จากประเด็นปัญหาและอุปสรรคการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างแดนข้างต้นนั้น ดังเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกานั้น พระธรรมทูตยังไม่เข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของประเทศที่ตนไปเผยแผ่ดีพอ ทำให้การสื่อสารกับคนในประเทศนั้นได้ไม่ดีเท่าที่ควร แม้ปัจจุบันจะมีหลายหน่วยงานที่กำกับดูแลโดยตรงแต่ก็ยังครอบคลุมได้ ไม่ทั่วถึง ทำให้ส่งผลกระทบต่อการเผยแผ่พระศาสนา ด้วยความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อมวลมนุษยชาติ พระธรรมทูตจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการขับเคลื่อนกงล้อแห่งธรรมให้กระจายไปอยู่ทั่วทุกมุมโลก การที่จะปฏิบัติภารกิจอันสำคัญยิ่งนี้ให้เกิดผลสำเร็จได้นั้น

ผู้วิจัยในฐานะพระธรรมทูตและเจ้าอาวาสวัดพุทธอเวกอน ได้โครงการอบรมเสริมความรู้พระธรรมทูตด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและการเข้าปฏิบัติปรีวาสนกรรมวัดพุทธอเวกอนในสหรัฐอเมริกา เพื่อพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตอย่างต่อเนื่อง ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและที่มาปัญหาดังกล่าว จึงสนใจศึกษาสภาพการปฏิบัติงานและศักยภาพการปฏิบัติงานของพระธรรมทูตไทย เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของพระธรรมทูตและการเข้าปฏิบัติปรีวาสนกรรมวัดพุทธอเวกอนในสหรัฐอเมริกาต่อไป

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นแบบผสมวิธี โดยผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สภาพ การปฏิบัติงาน ศักยภาพและทักษะการเผยแผ่ของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ หลักการอยู่ปรีวากรรมตาม แนวทางพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระธรรมทูตสายต่างประเทศปฏิบัติงานในประเทศสหรัฐอเมริกา สังกัดสมัชชาสงฆ์ ไทยในสหรัฐอเมริกา จำนวน 210 รูป คำนวณจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความ เชื่อมั่น ร้อยละ 95 จากจำนวนพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ทั้งหมดจำนวน 459 รูป : ข้อมูลปี 2562 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา ด้านจิตวิทยา และด้านปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน จำนวน 30 รูปหรือคน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามขั้นตอนดังนี้

1) แบบสอบถาม เพื่อสำรวจเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพระธรรมทูต ในประเทศสหรัฐอเมริกา ความต้องการและความจำเป็นในการปฏิบัติปรีวากรรม และความคิดเห็นต่อการ ปฏิบัติปรีวากรรมฯ

2) สร้างแบบสอบถามจากนิยามเชิงปฏิบัติการ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตและการประเมิน ตนเอง ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อโครงการอบรมพระธรรมทูตด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และการเข้าปรีวากรรมวัดพุทธอเวกอนในสหรัฐอเมริกา

3) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ได้ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item consistency: IOC) = 0.80 แล้วนำไปทดลองใช้ Tryout จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเที่ยง (Reliability) สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค = .970

4) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ได้แก่แนวคำถามประเด็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูต และการจัดโครงการปฏิบัติปรีวากรรมวัดพุทธอเวกอน ในสหรัฐอเมริกา

5) การเสวนากลุ่มย่อย ได้แก่ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตและการจัดโครงการ ปฏิบัติปรีวากรรมวัดพุทธอเวกอน ในสหรัฐอเมริกา

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวางแผนก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการลงพื้นที่เก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เนื้อหาที่ได้มีความครบถ้วนและตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่ม ตัวอย่าง แจกแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและจัดเสวนากลุ่มย่อยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติบรรยาย (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ศักยภาพของพระธรรมทูตในประเทศสหรัฐอเมริกา และวิเคราะห์ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตในประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยค่าสถิติการแจกแจงแบบที (t-distribution) และค่าสถิติการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution) และการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลเชิงคุณภาพ

3. ผลการวิจัย

3.1 ผลวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 210 รูป ประกอบด้วย ช่วงอายุ จำนวนพรรษา ระดับการศึกษาทางโลก ระดับการศึกษาทางพระปริยัติ (แผนกธรรม) ระดับการศึกษาทางพระปริยัติ (แผนกบาลี) กิจกรรมหลัก ตำแหน่งในวัด การเข้าร่วมปฐกฐกรรม ฐานะในการเข้าร่วมปฐกฐกรรม จำนวนครั้งในการเข้าร่วมปฐกฐกรรมและแบบของปฐกฐกรรมที่เข้าร่วม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 68 รูป คิดเป็นร้อยละ 32.40 รองลงมาเป็นมีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 65 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.50 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนพรรษาอยู่ในระหว่าง 21-30 พรรษา จำนวน 76 รูป คิดเป็นร้อยละ 36.20 รองลงมาเป็นระหว่าง 31-40 พรรษา จำนวน 49 รูป คิดเป็นร้อยละ 23.30 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์เกี่ยวกับพระธรรมทูตน้อยกว่าหรือเท่ากับ 14 ปี จำนวน 106 รูป คิดเป็นร้อยละ 50.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาทางโลกมากที่สุด คือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 48 รูป คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาเป็นระดับปริญญาโท จำนวน 63 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.00

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาพระปริยัติ (แผนกธรรม) มากที่สุด คือ ระดับนักธรรมเอก จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 93.80 และจบการศึกษาจบการศึกษาพระปริยัติ (แผนกบาลี) มากที่สุดคือ ระดับ ป.ธ. 4-6 จำนวน 58 รูป คิดเป็นร้อยละ 27.6 ส่วนใหญ่มีกิจกรรมเป็นนักธรรมทูต จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 68.60 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นอื่น ๆ ได้แก่ พระลูกวัด พระอาจารย์สอนนักเรียน หัวหน้าสงฆ์ ประธานสงฆ์ จำนวน 89 รูป คิดเป็นร้อยละ 42.40 และรองลงมาเป็นตำแหน่งเจ้าอาวาส จำนวน 72 รูป คิดเป็นร้อยละ 34.30 ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมปฐกฐกรรม จำนวน 174 รูป คิดเป็นร้อยละ 82.86 โดยส่วนใหญ่เข้าร่วมปฐกฐกรรมในฐานะพระลูกกรรม จำนวน 119 รูป คิดเป็นร้อยละ 56.70 ส่วนใหญ่เข้าร่วมปฐกฐกรรมตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป จำนวน 108 รูป คิดเป็นร้อยละ 51.40 และส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมปฐกฐกรรมแบบสุทธันตปฐก จำนวน 149 รูป คิดเป็นร้อยละ 70.90

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของอายุ พรรษา และประสบการณ์เกี่ยวกับพระธรรมทูต (n = 210)

ข้อมูลทั่วไป	ค่าน้อยที่สุด	ค่าสูงที่สุด	ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
อายุ (ปี)	28	84	54	11.26
พรรษา (พรรษา)	3	62	29	12.23
ประสบการณ์เกี่ยวกับพระธรรมทูต (ปี)	0	50	14	10.16

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 54 ปี โดยมีอายุน้อยที่สุด คือ 28 ปี และอายุมากที่สุด คือ 84 ปี กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนพรรษาเฉลี่ยเท่ากับ 29 พรรษา โดยมีจำนวนพรรษาน้อยที่สุด คือ 3 พรรษา และจำนวนพรรษามากที่สุด คือ 62 พรรษา และกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์เกี่ยวกับพระธรรมทูตเฉลี่ยเท่ากับ 14 ปี โดยมีประสบการณ์เกี่ยวกับพระธรรมทูตน้อยที่สุด คือ 0 ปี และมีประสบการณ์เกี่ยวกับพระธรรมทูตมากที่สุด คือ 50 ปี

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของปัจจัยหลักในการมาเข้าปริวาส (n = 210)

ปัจจัยหลักในการมาเข้าปริวาส	จำนวน (รูป)	ร้อยละ
ต้องการชำระศีลให้บริสุทธิ์	82	39.00
ต้องการมาปฏิบัติกรรมฐาน	64	30.50
ต้องการมาศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติม	22	10.50
ทุกปัจจัย	15	7.10
ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ มาช่วยงาน มาตามพระธรรมวินัย	18	8.60
ไม่มีปัจจัยใดเพราะยังไม่เคยเข้าปริวาส	9	4.30

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยหลักที่กลุ่มตัวอย่างมาเข้าปริวาสมากที่สุด คือ ต้องการชำระศีลให้บริสุทธิ์ จำนวน 82 รูป คิดเป็นร้อยละ 39.00 รองลงมา คือ ต้องการมาปฏิบัติกรรมฐาน จำนวน 64 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.40

3.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ในส่วนนี้ผู้วิจัยทำการทดสอบสมมติฐาน “ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีผลต่อการพัฒนาพระธรรมทูตแตกต่างกัน” โดยใช้สถิติ Independent t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระ	การพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูต									
	องค์ประกอบ กายภavana		องค์ประกอบ ศีลภavana		องค์ประกอบ จิตตภavana		องค์ประกอบปัญญา ภavana		รวม	
	F/t-test	Sig.	F/t-test	Sig.	F/t-test	Sig.	F/t-test	Sig.	F/t-test	Sig.
อายุ	0.699	0.625	1.114	0.354	1.610	0.159	1.405	0.224	1.114	0.345
จำนวนพรรษา	1.726	0.130	1.081	0.372	3.863	0.002**	4.075	0.002**	4.270	0.001**
ประสบการณ์ เกี่ยวกับ พระธรรมทูต	1.376	0.170	2.029	0.044*	1.750	0.082	2.118	0.035*	2.269	0.024*
ระดับการศึกษา ทางโลก	1.444	0.210	1.362	0.240	1.108	0.358	2.092	0.068	1.609	0.160
ระดับการศึกษา ทางพระปริยัติ (แผนกธรรม)	1.730	0.162	1.134	0.337	0.216	0.886	2.259	0.083	1.023	0.384
ระดับการศึกษา ทางพระปริยัติ (แผนกบาลี)	2.511	0.060	1.418	0.239	0.628	0.598	0.999	0.394	2.392	0.070
กิจกรรมหลัก	0.771	0.564	0.735	0.487	0.440	0.779	0.411	0.801	1.008	0.404
ตำแหน่งในวัด	2.278	0.081	4.186	0.013*	3.312	0.021*	1.216	0.305	3.266	0.023*
เคยเข้าร่วมงาน ปฐกฐกรรม หรือไม่	2.428	0.021*	2.107	0.036*	1.623	0.067	1.716	0.094	2.107	0.036*
ฐานะใน การเข้าร่วม ปฐกฐกรรม	3.996	0.004*	0.524	0.719	2.085	0.084	1.159	0.330	1.948	0.104

จากตารางที่ 3 พบว่า ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนพรรษา ประสบการณ์เกี่ยวกับพระธรรมทูต ตำแหน่งในวัดและการเข้าร่วมงานปริวาสกรรมแตกต่างกัน มีการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยของการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูต พบว่า

องค์ประกอบกายภาวนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าร่วมงานปริวาสกรรมและฐานะในการเข้าร่วม ปริวาสกรรมแตกต่างกัน มีการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญประกอบสัทภาวนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับพระธรรมทูต ตำแหน่งในวัดและการเข้าร่วมงาน ปริวาสกรรม แตกต่างกัน มีการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

องค์ประกอบจิตตภาวนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนพรรษาและตำแหน่งในวัดแตกต่างกัน มีการพัฒนา ศักยภาพพระธรรมทูตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

องค์ประกอบปัญญาภาวนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนพรรษาและประสบการณ์เกี่ยวกับพระธรรมทูต แตกต่างกัน มีการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างจะมีผลต่อศักยภาพพระธรรมทูตต่างกัน ดังนั้น การ ส่งเสริมศักยภาพพระธรรมทูต จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

3.4 ผลวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างระดับความสำคัญของสมรรถนะและการประเมินตนเอง

จากคะแนนระดับความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตและการประเมินตนเองโดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์แบบ Matrix เพื่อหาข้อที่มีระดับความสำคัญสูงและมีผลคะแนนการประเมินต่ำในแต่ละด้าน สรุป ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบกายภาวนา บุคลิกภาพ และภาพลักษณ์ความเป็นพระไทย ด้านจัดกิจกรรมทางศาสนา และงานพิธี รวมถึงจัดการสอนวัฒนธรรมและภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

จุดอ่อนที่สำคัญ	จุดแข็งที่สำคัญ	
	-สามารถเข้าร่วมกิจกรรมงานพิธีทางศาสนา ประเพณีและวันสำคัญได้	สูง
	-สามารถจัดอบรมและสอนวิปัสสนากรรมฐานได้	คะแนนความสำคัญ
	-สามารถจัดทำสื่อเผยแพร่ธรรมะได้	
	-สามารถจัดการบรรพชาและอุปสมบทได้	ต่ำ
	-สามารถดำเนินสร้างหลักสูตรต่าง ๆ สำหรับโรงเรียนพุทธศาสนาและภาษาไทยที่เหมาะสมได้	
	-มีความรู้ในด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะการสื่อสารออนไลน์ เพื่อใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันได้	
จุดอ่อน	จุดแข็ง	

ต่ำ

คะแนนประเมินตนเอง

สูง

ภาพที่ 1 ตาราง Matrix เปรียบเทียบระดับความสำคัญและการประเมินตนเองในองค์ประกอบกายภาพนาบุคลิกภาพ และภาพลักษณ์ความเป็นพระไทย ด้านจัดกิจกรรมทางศาสนาและงานพิธี รวมถึงจัดการสอนวัฒนธรรมและภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

จากภาพที่ 1 พบว่า ไม่มีเรื่องที่เป็นจุดอ่อนสำคัญ ซึ่งหมายถึง เรื่องที่มีระดับความสำคัญมากที่มีระดับคะแนนประเมินตนเองในระดับต่ำ ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในเรื่องนั้นเป็นเรื่องเร่งด่วนก่อน มีเพียงจุดแข็งโดยพบว่า จุดแข็งที่สำคัญ คือ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมงานพิธีทางศาสนา ประเพณีและวันสำคัญได้

2. องค์ประกอบศีลภาวนา ทักษะชำนาญที่จำเป็นด้านบริหารงานวัดไทยในต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดอ่อนที่สำคัญ	จุดแข็งที่สำคัญ	คะแนนความสำคัญ
-สามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาของประเทศที่ไปเผยแผ่ในระดับที่จะสื่อสารได้ -สามารถสื่อสารและเจรจากับศาสนิกชน ในฐานะบทบาทพระธรรมทูตในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม	-มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและกฎหมายของประเทศที่จะไปเผยแผ่ -สามารถแสดงหลักการสร้างและพัฒนาวัดไทยในต่างประเทศได้ -บริหารจัดการวัดเพื่อรักษาความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยในบริเวณวัดได้ -ปฏิบัติงานธุรการและเลขานุการวัดได้	
จุดอ่อน	จุดแข็ง	
ต่ำ	คะแนนประเมินตนเอง	สูง

ภาพที่ 2 ตาราง Matrix เปรียบเทียบระดับความสำคัญและการประเมินตนเองในองค์ประกอบศีลภาวนาทักษะชำนาญที่จำเป็นด้านบริหารงานวัดไทยในต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากภาพที่ 2 พบว่า มีเรื่องที่เป็นจุดอ่อน ซึ่งหมายถึง เรื่องที่มีระดับความสำคัญมากที่มีระดับคะแนนประเมินตนเองในระดับต่ำ ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในเรื่องนั้นเป็นเรื่องเร่งด่วนก่อน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) สามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาของประเทศที่ไปเผยแผ่ในระดับที่จะสื่อสารได้ 2) สามารถสื่อสารและเจรจากับศาสนิกชน ในฐานะบทบาทพระธรรมทูตในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

3. องค์ประกอบจิตตภาวนา ทศนคติด้านอบรมและสอนพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

จุดอ่อนที่สำคัญ	จุดแข็งที่สำคัญ	สูง
	- มั่นใจในคุณค่าความดีงาม ความประเสริฐของพระพุทธศาสนาหรือพุทธธรรม - ยืนหยัดในความประพฤติตามหลักพระธรรมวินัยโดยไม่หวั่นไหวไปตามสภาพสังคมของดินแดนที่ไปเผยแผ่ - มีความมั่นคงทางจิตใจ และมีคุณธรรมประจำตน อุดมคติสูง เสียสละ	คะแนนความสำคัญ
จุดอ่อน	จุดแข็ง	ต่ำ
	- มีอุดมการณ์ที่จะไปเผยแผ่เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนในประเทศนั้น ๆ - ความสนใจในการเผยแผ่หรือสื่อพระธรรมคำสอนทั้งปริยัติและปฏิบัติ ด้านวิปัสสนากรรมฐาน และด้านพิธีกรรมต่าง ๆ - ประยุกต์ใช้หลักธรรมเพื่อให้ศาสนิกชนในประเทศที่ไปเผยแผ่ มีหลักธรรมคำสอนเป็นที่พึ่งทางใจ	
ต่ำ	คะแนนประเมินตนเอง	สูง

ภาพที่ 3 ตาราง Matrix เปรียบเทียบระดับความสำคัญและการประเมินตนเองในองค์ประกอบจิตตภาวนา ทศนคติด้านอบรมและสอนพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

จากภาพที่ 3 พบว่า ไม่มีเรื่องที่เป็นจุดอ่อนสำคัญ ซึ่งหมายถึง เรื่องที่มีระดับความสำคัญมากที่มีระดับคะแนนประเมินตนเองในระดับต่ำ ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในเรื่องนั้นเป็นเรื่องเร่งด่วนก่อน มีเพียงจุดแข็งโดยพบว่า จุดแข็งที่สำคัญ คือ มั่นใจในคุณค่าความดีงาม ความประเสริฐของพระพุทธศาสนาหรือพุทธธรรม

4. องค์ประกอบปัญญาภาวนา ความรู้ความเข้าใจในงานพระธรรมทูตด้านบริหารยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศได้

จุดอ่อนที่สำคัญ	จุดแข็งที่สำคัญ	สูง
	- ฝึกฝนเจริญจิตภาวนาตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้อย่างน่าเลื่อมใสศรัทธา - แสดงแนวคิดและหลักการของพระธรรมทูตได้ - เข้าใจพระพุทธศาสนาในสังคมร่วมสมัยและแนวคิดหลักการศาสนสัมพันธ์ - กำหนดแผนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกตามยุทธศาสตร์ได้ - มีความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้สามารถปรับประยุกต์พระธรรมคำสอนได้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของโลก	คะแนนความสำคัญ
จุดอ่อน	จุดแข็ง	ต่ำ
ต่ำ	คะแนนประเมินตนเอง	สูง

ภาพที่ 4 ตาราง Matrix เปรียบเทียบระดับความสำคัญและการประเมินตนเองในองค์ประกอบปัญญา ภาวนาความรู้ความเข้าใจในงานพระธรรมทูตด้านบริหารยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ได้

จากภาพที่ 4 พบว่า ไม่มีเรื่องที่เป็นจุดอ่อนสำคัญ ซึ่งหมายถึง เรื่องที่มีระดับความสำคัญมากที่มีระดับคะแนนประเมินตนเองในระดับต่ำ ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในเรื่องนั้นเป็นเรื่องเร่งด่วนก่อน มีเพียงจุดแข็งโดยพบว่า จุดแข็งที่มีการประเมินตนเองสูงที่สุด ได้แก่ ฝึกฝนเจริญจิตภาวนาตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้อย่างน่าเลื่อมใสศรัทธา

จากผลการวิเคราะห์ Matrix เปรียบเทียบระดับความสำคัญและการประเมินตนเองทั้ง 4 องค์ประกอบสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะในโครงการอบรมเสริมความรู้พระธรรมทูตด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและการปฏิบัติปรีชาธรรมของวัดพุทธอเวกอนในสหรัฐอเมริกา ได้ดังนี้

1) องค์ประกอบกายภาวนา บุคลิกภาพและภาพลักษณ์ความเป็นพระไทยด้านจัดกิจกรรมทางศาสนาและงานพิธี รวมถึงจัดการสอนวัฒนธรรมและภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน โดยหัวข้อที่ใช้ในการอบรมได้แก่ ความรู้ในด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะการสื่อสารออนไลน์ เพื่อใช้เป็นช่องทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันได้

2) ในองค์ประกอบศีลภาวนา ทักษะชำนาญที่จำเป็นด้าน-บริหารงานวัดไทยในต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยหัวข้อที่ใช้ในการอบรมได้แก่ 1) สามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาของประเทศที่ไปเผยแผ่ในระดับที่จะสื่อสารได้ 2) สามารถสื่อสารและเจรจากับศาสนิกชน ในฐานะบทบาทพระธรรมทูตในสถานการณ์

3) องค์ประกอบจิตตภาวนา ทศนคติด้านอบรมและสอนพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน โดยหัวข้อที่ใช้ในการอบรมได้แก่ มีอุดมการณ์ที่จะไปเผยแผ่เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนในประเทศนั้น ๆ

4) องค์ประกอบปัญญาภาวนา ความรู้ความเข้าใจในงานพระธรรมทูตด้านบริหารยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศได้ โดยหัวข้อที่ใช้ในการอบรมได้แก่ กำหนดแผนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกตามยุทธศาสตร์ได้

3.6 แนวทางการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตด้วยการจัดปฏิบัติปรีชาธรรมของวัดพุทธอเวกอน

จากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดปฏิบัติปรีชาธรรมนำไปสู่แนวทางการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตด้วยการจัดปฏิบัติปรีชาธรรมของวัดพุทธอเวกอนในสหรัฐอเมริกา 6 ด้าน

1) ด้านเนื้อหาการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติของหลักสูตรปรีชาธรรม ได้แก่ ความรู้ความแตกฉานในหลักพุทธธรรม มีความสามารถทักษะและวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2) การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและเนื้อหาเสริมความรู้ ได้แก่ ความรู้ด้านวิปัสสนากรรมฐานและแตกฉานด้านหลักธรรม และภาษาต่างประเทศ

3) ด้านกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าอยู่ปริวาสกรรม ได้แก่ พระธรรมทูตมาร่วมกันทำสังฆกรรมและฆราวาสที่สนใจมาปฏิบัติธรรมร่วมกับพระธรรมทูต

4) ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดปริวาสกรรม ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการจัดปริวาสกรรมตามแนวสัปปายะ ๗

5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการจัดปริวาสกรรม ได้แก่ สถานที่สัปปายะที่จิตใจและเอื้อต่อการปฏิบัติธรรมจึงต้องมีความร่มรื่น สะอาด อาหารปลอดภัย บุคคลเป็นกัลยาณมิตร และมีผู้นำธรรมหรือพระวิปัสสนาจารย์ที่มีวิธีการสอนธรรม สู่วิถีการปฏิบัติธรรมเพื่อให้เกิดความสุขสงบร่มเย็น

6) ด้านระบบบริหารจัดการหลักสูตรปริวาสกรรม ได้แก่ ระบบบริหารจัดการหลักสูตรปริวาสกรรมหรือเรียกว่า การจัดการงาน มีการบริหาร จัดการที่ดีเป็นไปอย่างความสันติสุขของคนในวัด กล่าวคือ ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก และส่งเสริมให้พระธรรมทูตมีความรู้ในเรื่องกรรมฐานมากขึ้น ควรมีการกำหนดรูปแบบเป้าหมายให้ชัดเจน จากหน่วยงานกลาง และประชาสัมพันธ์ให้กับวัด

4. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

พระธรรมทูตส่วนใหญ่ให้ระดับความสำคัญขององค์ประกอบจิตตภาวนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.33) ขณะที่องค์ประกอบอื่น ได้แก่ องค์ประกอบกายภาวนา องค์ประกอบศีลภาวนา และองค์ประกอบปัญญาภาวนา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.93, 3.82 และ 4.15 ตามลำดับ) และกลุ่มตัวอย่างให้คะแนนการประเมินตนเองทั้ง 4 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05, 3.62, 3.44 และ 3.83 ตามลำดับ)

นอกจากนี้แล้วพระธรรมทูตให้คะแนนของระดับความสำคัญและความพึงพอใจต่อโครงการอบรมพระธรรมทูตด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและการเข้าปริวาสกรรมวัดพุทธอเวกอน ในสหรัฐอเมริกาอยู่ในระดับมาก ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนพรรษา ประสบการณ์เกี่ยวกับพระธรรมทูต ตำแหน่งในวัดและการเข้าร่วมงานปริวาสกรรมแตกต่างกัน มีการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลวิจัยเชิงคุณภาพยังพบว่า สภาพปฏิบัติงานของพระธรรมทูตในสหรัฐอเมริกา “จุดแข็ง” คือ มีสถานที่พร้อม มีพระวิปัสสนาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านกรรมฐาน และมีพุทธบริษัททั้ง 4 สนับสนุนกิจกรรมต่อเนื่อง “จุดอ่อน” คือ บุคลากรหรือพระธรรมทูตยังไม่มีความแตกฉานในด้านหลักธรรมและหลักภาษา และขาดการติดตามประเมินผลไม่ต่อเนื่อง “โอกาส” คือ สามารถพัฒนาเทคนิคและวิธีการเผยแผ่ที่หลากหลายได้พัฒนาและทำความเข้าใจหลักธรรมและหลักภาษา มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง “อุปสรรค” คือ ความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม และสร้างแรงจูงใจในใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพระธรรมทูตไทย การพัฒนาพระธรรมทูตให้มีศักยภาพในการเผยแผ่ ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาให้พระธรรมทูตมีความรู้ทั้งในพุทธศาสตร์และศาสตร์สมัยใหม่

นอกจากนี้ยังพบ ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดปฏิบัติปรีวากรรมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ศักยภาพพระธรรมทูตในการจัดโครงการปฏิบัติปรีวากรรมใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาการฝึกอบรมและ ฝึกปฏิบัติของหลักสูตรปรีวากรรม 2) ด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและเนื้อหาเสริมความรู้ 3) ด้าน กลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าอยู่ปรีวากรรม 4) ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดปรีวากรรม 5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการจัดปรีวากรรม 6) ด้านระบบบริหารจัดการหลักสูตรปรีวากรรม 7) แนวทางการปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานและเนื้อหาเสริมความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ

จากผลการวิจัย พบว่า พระธรรมทูตกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้คะแนนระดับความสำคัญขององค์ประกอบ จิตตภาวนาอยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่องค์ประกอบอื่น ได้แก่ องค์ประกอบกายภาวนา องค์ประกอบศีล ภาวนา และองค์ประกอบปัญญาภาวนา อยู่ในระดับมาก และกลุ่มตัวอย่างให้คะแนนการประเมินตนเองทั้ง 4 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นศักยภาพของพระธรรมทูตในสหรัฐอเมริกา ที่ให้ความสำคัญด้าน การพัฒนาด้านจิตภาวนามากที่สุด และด้านปัญญาภาวนารองลงมา นอกจากนี้แล้วกลุ่มตัวอย่างพระธรรมทูต ให้คะแนนของระดับความสำคัญ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของพระธรรมทูตในการ เผยแผ่พระศาสนา ดังที่ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2543, น.31-33) แสดงทัศนะว่า พระธรรมทูตนัก เผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องประพฤติปฏิบัติตนดำรงมั่นอยู่ในวิธีการ ประกาศพระศาสนาของพุทธสาวก 6 ประการ คือ 1) ไม่ตำหนิไม่ติเตียนใคร 2) ไม่เบียดเบียนใคร 3) สำรวมระวัง เคร่งครัดต่อพระวินัยพุทธบัญญัติ แต่ไม่ใช่เคร่งเครียด 4) ไม่เป็นคนเห็นแก่ปากแก่ท้อง ไม่เป็นคนเห็นแก่กิน ยึดถือคำพังเพยว่า “กินเพื่ออยู่ ไม่ใช่ อยู่เพื่อกิน” 5) ยินดีพอใจอยู่ ณ สถานที่สงบสงัด 6) มีความขยันหมั่นเพียรในการเจริญสมาธิภาวนา

นอกจากนี้แล้วจากผลความพึงพอใจต่อโครงการอบรมพระธรรมทูตด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและ การเข้าปรีวากรรมวัดพุทธออรอนในสหรัฐอเมริกาอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การเข้าอยู่ปรีวากรรมมี สำคัญอย่างยิ่ง ถือปฏิบัติสืบทอดตามพระธรรมวินัยตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา “ปรีวาส” นี้มีมาแต่ สมัยพุทธกาล เป็นชื่อของสังฆกรรมประเภทหนึ่ง ที่สังฆะพึงกระทำเพื่อการอยู่ชดใช้ เรียกสามัญว่า “การอยู่ กรรม” เรียกรวมกันว่า “ปรีวากรรม” เป็นระเบียบปฏิบัติสำหรับภิกษุที่ต้องอาบัติ “สังฆาทิเสส” แล้วปกปิดไว้ ทั้งที่เกิดจากความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ เพื่อเป็นการชำระศีลให้บริสุทธิ์ โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นพระ ศาสดา พระองค์ทรงหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวงโดยสิ้นเชิงด้วยวิธีปฏิบัติสมณกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน อัน อุบายในการพัฒนาจิตและพัฒนาปัญญา โดยได้มีงานวิจัยที่ได้วิเคราะห์คุณค่าของการเข้าอยู่ปรีวากรรมของ พระสงฆ์ในปัจจุบัน ดังเช่น พระอภิสิทธิ์ อภิสิทธิ์โก (อ่อนคำ) (2561, น.10) ผลการวิจัยพบว่า การเข้าปรีวาส กรรมของคณะสงฆ์มีคุณค่าหลายประการ ได้แก่ 1) คุณค่าต่อพระสงฆ์ การเข้าปรีวากรรมมีคุณค่าต่อพระสงฆ์ ผู้ต้องอาบัติหนักคืออาบัติสังฆาทิเสส ที่จะได้โอกาสในการชำระศีลของตนให้บริสุทธิ์ด้วยการเข้าปรีวากรรม 2) คุณค่าต่อสังคม การจัดเข้าปรีวากรรมของวัดหรือสำนักที่จัดงานแต่ละครั้งต้องใช้ทุนทรัพย์มาก ทั้งทุนที่เป็น เงินหรือปัจจัยต่าง ๆ และทุนที่เป็นบุคลากรทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจกันจัดงาน เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทำให้วัดและบ้านเกิดความสามัคคีปรองดองกัน ร่วมกันทำงานและร่วมกัน แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น 3) คุณค่าด้านการศึกษา การจัดงานเข้าปรีวากรรมทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้ง

เรียนรู้ในด้านพระธรรมวินัยและเรียนรู้ในเรื่องของขบวนการจัดงาน การทำงานร่วมกันระหว่างวัดและชุมชน 4) คุณค่าด้านเศรษฐกิจ การจัดงานเข้าปรีวาสกรรมทำให้เกิดการหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจในงานเข้าปรีวาสกรรมแต่ละแห่งมีการมาตั้งร้านจำหน่ายสินค้าที่จำเป็นเช่นร้านขายเครื่องอัฐบริขารของพระสงฆ์ ร้านขายสินค้าเบ็ดเตล็ด ตลอดถึงชุมชนได้นำสินค้าที่มีในชุมชนมาฝากขายแก่ผู้ที่มาร่วมงาน มาทำบุญแต่ละวันด้วย

ข้อเสนอแนะประเด็นการพัฒนาศักยภาพพระธรรมทูตที่ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) ความรู้ในด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะการสื่อสารออนไลน์ เพื่อใช้เป็นช่องทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันได้ 2) การสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาของประเทศที่ไปเผยแผ่ในระดับที่จะสื่อสารได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น สัมชชาสงฆ์ในสหรัฐอเมริกา ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์และถ่ายทอดแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

6. เอกสารอ้างอิง

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2538). *บทบาทและหน้าที่ของพระธรรมทูตในต่างแดน*. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์

พระอภิสิทธิ์ อภิสิทธิโก (อ่อนคำ). (2561). *การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าการเข้าอยู่ปรีวาสกรรมของพระสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ*, [ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสมบุรณ์ ธนัสโร (พวงศรี). (2561). *ศึกษาการอยู่ปรีวาสกรรมที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา*. [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อุดร เขียวอ่อน และ คณะ. (2561). *รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ*, [ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2561.

รายงานการวิจัย

พระมหาสุริยา วรเมธีและคณะ. (2551). *แนวคิดและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา*, รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยรายงานการวิจัย.

เว็บไซต์

ความเป็นมาการฝึกอบรมพระธรรมทูต. (28 มกราคม 256) http://www.odc.mcu.ac.th/?page_id=35.

วิทยาลัยพระธรรมทูต: Dhammaduta College. (28 มกราคม 256) <http://www.odc.mcu.ac.th/>.